

Sektörel Büyüme Oranları Arasındaki Karşılıklı İlişki

İsmail Önden, Okan University, Turkey
Bilal Özer, Okan University, Turkey
Alper Karaağaç, Okan University, Turkey

Abstract

Interrelation Between Sectoral Growth Rates

The concept of globalization has arisen from a combination of those developments together with certain political and cultural issues. Economically the term globalization refers to the decrease of borders between states since goods and services, capital, and labour flows from one state to each other easily. This flow makes economic sectors and markets more integrated to each other, and as a result the interaction between them gains significance.

With the emergence of the globalization process, commercial borders such as tariffs, restrictions and heavy duties have been cut out or lightened, since the new integrated economic system requires the borderless flow of factors of production. In such a globalized economic system, the growth or contraction of a specific sector in one country can have an effect on another, since markets are inter-connected and world trade is at its highest levels. Similarly, financial crises affect different sectors of different countries at changing levels, as in the case of the recent world financial crisis.

Within this context the aim of this study is to observe in what degree the global sectors are in interaction with each other. The first part of the study is constituted of specifying the sectors that are going to be observed such as agriculture, manufacturing, services and finance. Secondary and quantitative sectoral data of the major world economic powers and Turkey have been collected. In the next step the classified sectoral data for different countries or country groups is compared and analyzed to represent the sectoral interaction.

JEL codes: F20

1 Giriş

Dünya çapında iletişim, mevcut fırsatların sürekli olarak göz önünde olmasını ve işleri geliştirmeyi sağlamakta, yaşam standartlarını yükseltmektedir. (Levitt, 1993) Uluslararası yayımların çoğu küreselleşme ve uluslararası ticaretin özgülleştirilmesi konusunu destekler niteliktedir, ancak bu durumu sorgulayan (Rodrik, 1997) gibi yayınlar da bulunmaktadır. Ortaya çıkan bu fırsatların dünya ekonomilerini birbirlerine yakınlatacağı, ülkeler arası ticaret hacmini arttıracığı da bu durumun doğal bir sonucudur.

Artan ticaret hacmi ve yakınlaşan ekonomilerin, dünya ekonomilerinin tepkilere karşı ortak hareket etmeleri sonucunu doğurması beklenir. Çalışma, ülke ekonomilerinin sektörleri bazında bu etkileşimin ne boyutta olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Bu amaç çerçevesinde ülke tarım ve üretim sektörlerinin katma değerinin yıllık büyümesi ve gayrisafi yurt için hasılasının oranı belirlenmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu analize ek olarak, ülkelerin makro göstergelerinden olan yıllık enflasyon, gayrisafi yurtiçi hasıla büyümeleri de ekonomilerin genel olarak nasıl bir seyir izlediğinin belirlenmesi için çalışmada yer almıştır. Çalışma 2005 – 2007 yılları arasındaki ekonomik göstergelere dayanılarak hazırlanmıştır ve küresel krizin öncesindeki veriler dikkate alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir.

2 Metodoloji

Çalışma ülke sektörlerin birbirleri ile doğru orantılı şekilde hareket edip etmediklerini test etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda ilk aşama olarak test edilecek sektörler, ekonomik

göstergeler ve analiz edilecek ülke ekonomileri olarak Rusya, Türkiye, ABD, Fransa ve Almanya seçilmiştir. Ardından bu ülkelere ait verilerin araştırılması aşamasına geçilmiş ve ilgili veri tabanları taranmıştır. Verilerin temin edilmişinden sonra ise ülkelerin sektörleri ve ekonomik göstergelerini baz alan grafikler çizilmiştir. Grafiklerdeki değişim trendleri gözlenerek sektörler ve temel ekonomik göstergeler arasındaki ilişkiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Grafiklere göre bir sonuçlar elde edilmiş ve yorumlamalar yapılmıştır ve ileri çalışmalar planlanmıştır.

3 Veri

Çalışmada 5 ülke baz alınmıştır. Bu ülkeler, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Fransa, Rusya ve Türkiye'dir. Amerika Birleşik Devletlerinin seçilme nedeni dünyanın en büyük ekonomisi ve ithalatçısı olmasıdır. Almanya ve Fransa, Avrupa ekonomilerini temsil etmektedir. Rusya, sahip olduğu hidrokarbon rezervi nedeni ile çalışmaya eklenmiştir. Türkiye ise enerji geçiş güzergahında olması nedeni ile stratejik konumu ve gelişen ekonomisi ile gelişen ekonomileri temsil edeceği düşüncesi ile çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmada tarım ve üretim sektörleri dikkate alınmıştır. Bu sektörlerin seçilmesinin nedeni ekonomilerin gelişmişlik seviyelerinin ölçülmesinde kullanılan verilerin kaynağı olmalarıdır. Genel olarak ekonomik iklimin belirlenmesi için ise enflasyon, gayrisafi yurtiçi hasılanın yıllık büyümesi, ihracat ve ithalatın gayrisafi milli hasılaya oranları seçilmiştir.

Country	Indicator Name	2005	2006	2007	2008
United States	Inflation, consumer prices (annual %)	3,3927468	3,2259441	2,852672	3,8391
	GDP growth (annual %)	2,9443048	2,7787175	2,023024	0,4
	Exports of goods and services (% of GDP)	10,607323	11,289597	12,09757	
	Imports of goods and services (% of GDP)	16,378871	17,063241	17,24836	
France	Inflation, consumer prices (annual %)	1,8115942	1,6014235	1,526562	2,8124
	GDP growth (annual %)	1,8959915	2,2168177	2,324206	0,4291
	Exports of goods and services (% of GDP)	26,057085	26,740084	26,51134	26,439
	Imports of goods and services (% of GDP)	26,919102	28,041269	28,37712	28,913
Germany	Inflation, consumer prices (annual %)	1,5572106	1,575	2,288949	2,6307
	GDP growth (annual %)	0,7726941	2,9603004	2,46041	1,2697
	Exports of goods and services (% of GDP)	41,07525	45,347405	46,93508	47,244
	Imports of goods and services (% of GDP)	35,74581	39,682102	39,87866	41,044
Turkey	Inflation, consumer prices (annual %)	10,138405	10,510977	8,75618	10,44
	GDP growth (annual %)	8,4016175	6,893489	4,66857	0,89
	Exports of goods and services (% of	21,855376	22,669907	22,3232	23,9
			4	19	

	GDP)				
	Imports of goods and services (% of GDP)	25,351504	27,58105	27,48387	28,354
Russia					
	Inflation, consumer prices (annual %)	12,68334	9,6787651	9,007227	14,108
	GDP growth (annual %)	6,4	7,7	8,1	5,6
	Exports of goods and services (% of GDP)	35,177615	33,747654	30,33064	30,822
	Imports of goods and services (% of GDP)	21,494631	21,025889	21,71125	21,977

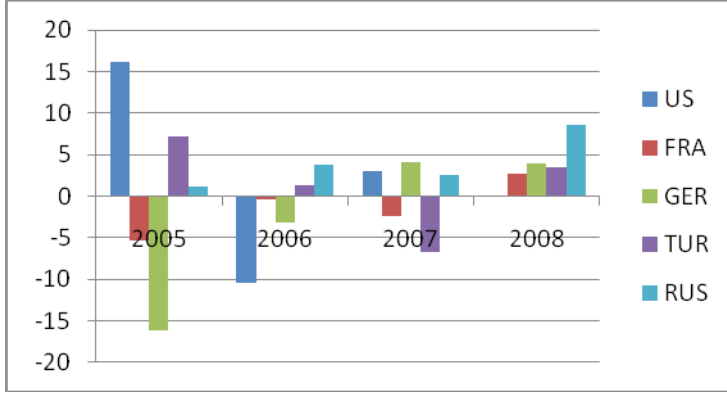
Tablo 1: Ülkelerin makro ekonomik verileri (World Bank, 2010)

	Indicator Name	2005	2006	2007	2008
United States	Agriculture, value added (annual % growth)	16,089965	-10,432191	3,078203	
	Manufacturing, value added (annual % growth)	1,6225924	4,3939302	2,9422067	
France	Agriculture, value added (annual % growth)	-5,4145804	-0,3425578	-2,4142122	2,64777
	Manufacturing, value added (annual % growth)	2,1607712	-9,09E-05	0,7676454	-2,7607
Germany	Agriculture, value added (annual % growth)	-16,117276	-3,1821764	4,1420382	3,94782
	Manufacturing, value added (annual % growth)	3,3391177	7,253929	6,1382196	
Turkey	Agriculture, value added (annual % growth)	7,1838091	1,3603217	-6,7438798	3,54554
	Manufacturing, value added (annual % growth)	8,1664238	8,3936181	5,6157018	0,75096
Russia	Agriculture, value added (annual % growth)	1,1	3,8	2,6	8,5
	Manufacturing, value added (annual % growth)				

Tablo 2: Ülke sektörlerine ait büyüme verileri (World Bank, 2010)

3.1 Tarım Sektörü

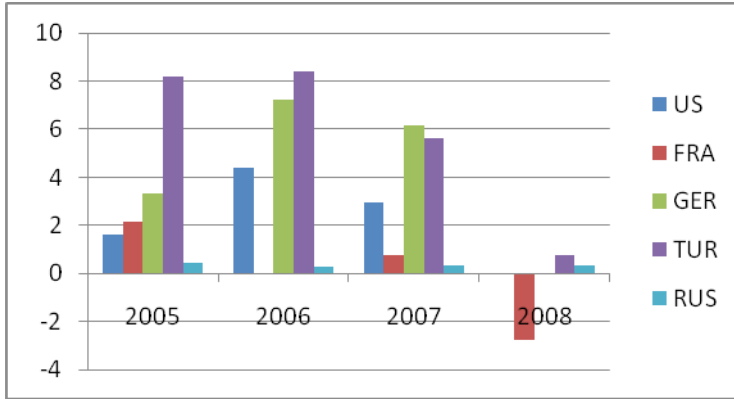
Tarım sektörünün yıllara göre olan değişimi Şekil 1'de görülmektedir. Tarım sektörü 2008 yılı haricinde ortak şekilde hareket edememiş, sadece 2008 yılında tüm ülkelerin tarım sektörlerinin büyüdüğü gözlemlenmiştir. Genel olarak tarım sektöründe ortak bir trend gözlemlenmemiştir.

Şekil 1: Tarım sektörünün yıllara göre büyüme yüzdesi

3.2 Üretim Sektörü

Üretim sektörü, 2006 yılında Fransa'nın çok küçük oranda küçülmesi göz ardı edilirse, 2008 yılına kadar büyüme düzenli şekilde büyümüştür. Ancak dünyada ekonomik krizin baş gösterdiği 2008 yılında gelişmiş ekonomiler büyüme ivmelerini kaybetmiştir, bu yıl içerisinde Fransa %2,7 oranında küçülmüştür. Üretim sektörü için ülkeler arasında ortak bir trendin var olduğu söylenebilir.

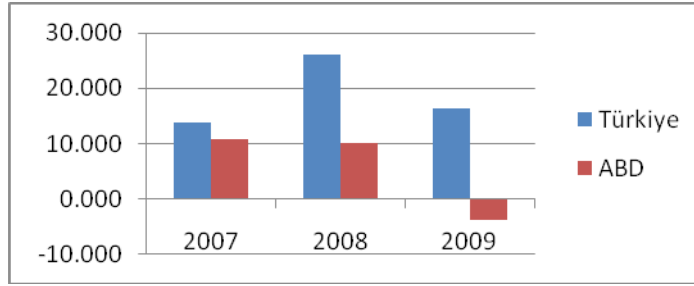
Şekil 2: Üretim sektörünün yıllara göre büyüme yüzdesi

3.3 Bankacılık Sektörü

Tablo 3'te Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'nin bankalarının sahip olduğu aktif büyüklüklerinin yıllara bağlı büyüme oranları görülmekte ve Şekil 3'te de bu büyüme oranları grafik şekilde gözlemlenebilmektedir. Bu grafiğe göre 2008 yılına kadar her iki ülkede de büyüme gözlemlenmektedir. 2009 yılında ABD'nin bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü yüzde 3,759 oranında küçülmüştür, bu durum küresel bankacılık krizinin bir etkisi olduğu ifade edilebilir. Aynı yıl, Türkiye'de de büyüme hızı 2008 yılına göre yavaşladığı görülsede, yüzde 16,39 oranında büyüdüğü gözlemlenmiştir.

	2007	2008	2009
Türkiye	13,779	26,032	16,390
ABD	10,747	10,136	-3,759

Tablo 3: Bankacılık sektörü aktifler büyüklükleri değişimi (FDIC, 2010, BDDK, 2006, 2007, 2008, 2009)

Şekil 3: ABD ve Türkiye bankacılık sektörlerinin aktif büyüklüklerinin yıllara göre değişimi

4 Sonuç ve İleri Çalışmalar

Çalışma sonucu uluslararası bazda sektörler arasında bir etkileşimin var olup olmadığının gözlemlenmesi amaçlanmıştır, bu nedenle ABD, Almanya, Fransa, Türkiye ve Rusya ülkeleri seçilmiş ve üretim, tarım ve bankacılık sektörüne ait veriler değerlendirilmiştir.

Sonuçlara göre tarım sektörünün bağımsız bir trend gösterdiği ve ülkelerin tarım sektörleri arasında bir etkileşim olmadığı görülmektedir. Üretim sektörleri arasında doğru orantı olduğu ve ülkelerin birbirleri ile benzer şekillerde hareket ettikleri gözlemlenmektedir. Bankacılık sektörü için ABD ile Türkiye'nin bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü gözlemlenmiş ve genel olarak doğru orantılı olarak hareket ettiği gözlemlenmiştir.

Çalışma 2005 – 2008 yılları arasındaki ekonomik göstergelere dayanılarak hazırlanmıştır. İleri çalışmalarda, henüz açıklanmamış olan 2008 yılı sonrası veriler de kullanılarak kriz döneminde sektörlerin, ekonomik krize ne şekilde tepki verdikleri ve verdikleri tepkinin birbirleri arasındaki ilişkisi incelenmesi planlanmaktadır.

İleri çalışmanın, mevcut elimizde bulunan çalışmanın genişletilmesi şeklinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Var olan verilerin yıl olarak kapsamının genişletilmesi ve daha uzun vadede etkileşim trendlerinin izlenilmesi sektörler arasındaki etkileşimi daha iyi gözler önüne serecektir. Ek olarak, 2009 yılının verileri de göz önüne alınarak kriz sonrasında, sektörlerin nasıl etkilendiğinin gözlemlenmesi amaçlanmaktadır.

References

- The globalization of markets, Theodore Levitt, sf. 93, 1993
- Rodrik, 1997. **Has globalization gone too far?**, Institute For National Economics, New York.
- World Bank, 2010. USA, France, Germany, Turkey, Russia, Agriculture, value added (annual % growth), Manufacturing, value added (annual % growth), Inflation, consumer prices (annual %), GDP growth (annual %), Exports of goods and services (% of GDP), Imports of goods and services (% of GDP) verileri
http://databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=2&id=4&hActiveDimensionId=WDI_SERIES
- Federal Deposit Insurance Corporation, 2010, Commercial Bank Assets istatistiği,
<http://www2.fdic.gov/hsob/hsobRpt.asp>
- BDDK, 2009, Bankaların toplam aktif büyüklükleri,
http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/7824_FPRAral%C4%B1k2009.pdf
- BDDK, 2008. Bankaların toplam aktif büyüklükleri,
http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/6320

[Finansal_Piyasalar_Raporu_Aralik_2008.pdf](#)

- BDDK, 2007. Bankaların toplam aktif büyüklükleri,
http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/4816/FPR-Aralik2007.pdf
- BDDK, 2006. Bankaların toplam aktif büyüklükleri,
http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/1651/BDDK_FPR_Aralik2006_27042007.pdf